

tas operasse (sic) credenda est, quia inseparabilia sunt opera Trinitatis; solus tamen Filius formam servi accepit in singularitate personae, non in unitate divinae naturae, in id quod est proprium Filii, non quod commune Trinitati » Symbol. Conc. Toletani XI. Cf. S. Th. 3. q. 3. a. 4. Est igitur incarnatio ita considerata in Deo quidem novus respectus infinitae personae Verbi, qui realiter ab ipsa persona non distinguitur, et ideo est sine ulla Verbi mutatione, ut mox dicemus; ad eum fere modum, quo creatio in Deo est ipsa essentia divina cum respectu ad creaturam, qui essentiae infinitae nihil superaddit. In natura humana vero incarnatio est ipsum unitum esse ita, ut humanitas subsistat non in se sed ut natura Verbi in Verbo, quae proprie est illa a Patribus dicta humanae naturae *deificatio*.

3° Quia propter unitatem naturae divinae, et huius realem identificationem cum omnibus et singulis personis, personae divinae in se invicem sunt (1), vi ipsius incarnationis in Christo est et Pater et Spiritus Sanctus. Unde haec immanentia Patris et Spiritus Sancti in Christo intelligi debet non solum per omnipraesentiam, vel sicut SS. Trinitas in filiis adoptivis est per singularem coniunctionem et operationem (S. Th. opusc. 2. cont. Gr. et Arm. c. 6. cf. Tract. de Trin. th. XLIII. seqq.); sed causa huius immanentiae inde repetitur, quia divina natura, quae sub formali ratione personae secundae incarnata est, est veraciter sicut Filius ita et Pater et Spiritus Sanctus (« Pater in me et ego in Patre, qui videt me, videt et Patrem »); et quia haec persona, quae est homo Iesus, vere refertur ut aeternus Filius ad Patrem, et ut communis cum Patre spirator ad Spiritum Sanctum. Hoc sensu commode intelligi potest, quod ait s. Cyrillus in Io. I. XI. p. 1001, « carnem absque confusione venisse in unionem cum Verbo, et per ipsum cum Patre relative videlicet non physice » και δι αυτού προς τον

(1) Haec est illa περιφοράς seu mutua circumincessio, quae logice in eo est, quod una persona sine altera intelligi nequit, ontologicae in eo, quod personae inter se realiter distinctae identificantur cum una infinita essentia, et ideo una est immensus in altera. Vide Tract. de Trin. th. XIV.

πατερα, σχετικώς δηλονοτι και ο φυσικως. Videlicet humana natura φυσικως; et unione substantiva unita est Verbo tantum non autem Patri; at hic homo Iesus est naturalis Filius Dei Patris, atque ita relationem habet ad Patrem (1). Igitur propter unitatem naturae et mutuaam immanentiam personarum Verbum non potuit incarnari, quin in Verbo incarnato sit et Pater et Spiritus Sanctus; propter distinctionem tamen personarum ex eo, quod Verbum subsistit in humana natura et per hanc est homo factum, non sequitur, etiam Patrem et Spiritum Sanctum esse hominem.

THESIS XXXIII.

Unio hypostatica nullam infert mutationem in Verbo.

« Quamvis mysterium sit supra rationem, quomodo substantialis unio » humanae naturae concilietur cum immutabilitate Verbi; supposita tamen » utraque veritate, altera per fidem, altera per fidem simul et rationem » certissima, possumus fide quaerendo intellectum pervenire ad aliquam » intelligentiam convenientiae inter utramque veritatem ex duplici principio » infinitatis hypostaticae et infinitatis absolutae in Verbo. »

Omnes fidei definitiones de Verbo incarnato duas partes comprehendunt; docetur enim imprimis, unionem Verbi cum natura humana esse substantivam et secundum hypostasin ita, ut ipsum Verbum sit factum homo, quod non erat (*ἀδιαιρετως και ἀχωριστως*); tum vero simul definitur, hanc ipsam unionem esse factam sine mutatione aut confusione, ut Verbum manserit quod erat (*ἀτρέπτως και ἀσυγχυτως*) cf. supra p. 172. 173. Pars haec utraque dogmatis evidenter in revelatione est proposita, adeoque nec una alteri repugnare potest. Fatendum tamen, modum conciliationis lumini rationis non esse perspicuum; licet enim necessitatem secundae partis etiam ratione evidenter intelligamus, non pariter intelligimus, quomodo haec cum prima parte componatur. Hoc autem iterum inde est, quod ipsam primam partem, Verbum vere esse hominem, lumine rationis non assequimur; hoc denique provenit ex ea ignorantia, quod intimam rationem divinae hypostaseos ac vir-

(1) Aliter sed parum commode locum Cyrilli explicat Petavius I. X. c. 1. n. 13.

tutis, qua creaturae se potest unire, non satis perspectam habemus. Hinc Patres universim et ii maxime, qui ceteris subtilius incarnationis mysterium ex Scriptura et traditione declararunt, fatentur modum huius unionis a mirabilem esse et ineffabilem, mente et ratione et disquisitione humana praestantiorum, qui omnem creaturarum omnium intelligentiam superet. » Vide PP. apud Petav. Incarnat. l. III. c. 1. cf. Suarez in 3. P. T. I. disp. 8. sect. 4. Haec tamen non impediunt, quominus ss. Patres et Doctores opportunas declarationes ex ipsis veritatibus revelatis studioso deduxerint, ut et quid credendum sit, distinctius intelligeretur, et omni contradictionis suspicione sublata ipsum dogma adversus haeticorum et infidelium calumnias aptius defenderetur.

I. Principium intelligendi unionem humanae naturae cum Verbo citra quamvis in Verbo ipso mutationem, quae tota sistit in creata et unita natura, continetur iam in eo ipso, quod unio facta est in formali ratione hypostaseos et non naturae divinae; hoc autem posterius declaratur imprimis ex ipsa infinita perfectione formali hypostaseos.

In Deo ratione distinguitur natura formaliter spectata absoluta communis, et illud quod est *habere naturam* seu *subsistere* in natura seu *esse hunc unum distinctum* ab aliis eiusdem divinae naturae (quae omnia sunt synonyma). Ergo etiam persona e. g. Verbum sub alia ratione refertur ad creaturas seu, ut dici solet, *ad extra*, quatenus identice est natura absoluta, et sub alia ratione, quatenus est formaliter distincta hypostasis. Quatenus est natura absoluta refertur ad extra per virtutem absolutam unam numero in Patre, Filio et Spiritu Sancto; quatenus est distincta hypostasis, non potest referri ad extra nisi secundum rationem formalem subsistendi seu habendi naturam, quam dicere possumus *vim hypostaticam* seu *actum* (non actionem) *terminandi naturam* (cf. p. 255.).

Virtus absoluta est actus et ἐντελέχεια perfectissima, quae non est in potentia ad ulteriorem perfectionem; unde ad extra refertur non eo, quod aliquid superaddatur vel mutetur in Deo ipso, sed perfectionis additio et mutatio

tota sistit in creatura. Sic creatio non aliquid addit vel mutat in Deo, sed est ipsa divina essentia sub formali ratione omnipotentis infinitae volitionis cum respectu ad creaturam, quae dependenter ab ea existere incipit; hinc potest infinitus ille actus volitionis absque ulla sui mutatione sub se comprehendere quasvis possibles creaturas, et ad eas velut extendi. Idem dicendum de amore, quo Deus amat bona a se distincta; est scilicet unus actus infinitus amoris, quo Deus necessario amat se et conquiescit in se ut in bono infinito, hic autem actus non necessario quidem comprehendit sed libere potest absque sui mutatione comprehendere bona, quae sunt quaedam infiniti boni assimilatio et participatio. Quia in creatura ponitur aliquid reale et ipsa a Deo pendet in suo esse et in omni suo bono, relationes oriuntur creaturae ad Deum *reales*; et quia in Deo nihil novi ponitur nec plenitudo perfectionis illo modo pendet ab existentia et a bono creaturae, relatio Dei creatoris et amatoris etc. ad creaturam est *relatio rationis*; neque tamen ideo Deus minus vere creat et amat creaturam, immo inde patet, actum createm et amantem esse infinitum. Vide Tract. de Deo th. XXVII.

Iam vero *ratio hypostatica* et *actus habendi* seu *terminandi naturam* simili modo se habet. Potest scilicet infinita hypostasis, quia infinitae est perfectionis in formali ratione habentis sibi naturam, absque sui mutatione naturam quamvis creatam suam facere, eam habere ut suam, in ea subsistere atque, ut loquitur etiam s. Thomas, ad naturam creatam quodammodo extendi, et eam elevare ad suum unum esse *personale* (1). Mutatio, elevatio et dependentia a supposito habente afficit naturam, quae habetur a persona, et quae est natura personae divinae; atque ideo in natura creata ipsum unum esse reducit saltem analogice ad categoriam relationis maxime realis. In persona autem divina eo ipso, quod sine sui mutatione manens in se tota ut antea, et cum sola mutatione in termino assumpto naturam sibi uniti, unio est relatio rationis; nec

(1) « Persona... ad multa se extendit, quae assumuntur ad illud esse » S. Th. 3. dist. 6. q. 2. a. 3. ad 2. Cf. tamen de Unione Verbi a. 1. ad 14.

tamen ideo Verbum minus vere est homo, vere habens suam naturam humanam. Vide Lessium de Perfect. divin. l. XII. c. 5. n. 23.

Doctrinam hanc lucidissime exposuit post Alexandrum Halensem s. Bonaventura. « Divinam naturam humanae uniri in unitatem personae non est aliud, quam divinam personam, quae ab aeterno fuit hypostasis respectu divinae naturae, esse hypostasin respectu humanae naturae in tempore; hoc autem non dicit aliquam imperfectionem, sed potius (demonstrat divinae hypostaseos) dignitatem et nobilitatem. Sicut enim cum Deus ab aeterno sit bonus, in nullo fit derogatio bonitati suae, dum est causa creatae bonitatis in tempore, quamvis bonitas creata longe sit inferior bonitate increata; sic cum persona Filii Dei sit hypostasis intellectualis et spiritualis et increata ab aeterno, in nullo derogat ei, si fit hypostasis rationalis naturae creatae in tempore. Et quemadmodum Deus de non creante fit creans in actu absque aliqua sui mutatione vel innovatione, sed solum facta immutatione ex parte naturae creatae; sic persona Filii Dei, quae non erat hypostasis humanae naturae in actu, habet eius esse hypostasis absque aliqua sui mutatione vel innovatione, sola facta mutatione ex parte naturae assumptae. Et quemadmodum Deus, qui est in creatura per essentiam, praesentiam et potentiam, in nullo dependet ab ipsa, sed potius dependet ab ipso creatura tamquam a causa conservante et sustentante; sic Deus, cum est in creatura rationali per unionem, non dependet ex ipsa, sed potius e converso rationalis creatura dependet ex hypostasi divina et habet sustentificari (sic?) in illa, sicut natura sustentatur in persona... Sicut generare et generari non signant in divinis actionem vel passionem sed relationem; sic etiam uniri dictam de divina natura vel persona non dicit actionem aliquam sed relationem potius, quae quidem relatio dicit dependentiam solum in natura creata. » Tum obiicit sibi s. Doctor, si divina persona, seu natura per personam, uniri potest cum humana natura, videri ei accedere posse complementum et perfectionem, atque adeo videri non absolute perfectam sed in potentia ad ul-

teriolem perfectionem. Respondet: « dicendum, quod illud verum est de illo unibili, quod habet perducere ad actum unionis per aliquid acquisitum in ipso; de illo autem quod est unibile solum per aliud acquisitum in altero, non habet veritatem. Et hoc modo est unibilis divina natura humanae naturae per mutationem factam in creatura... Et ratio illius est, quia unio dicit relationem, relatio vero introduci habet (potest) in esse per mutationem factam in uno extremo, altero omnino immobili permanente... Et potest etiam huius simile inveniri in unione radii et crystalli. Si enim crystallus superinducatur radio iam domum illuminanti, crystallus illuminari dicitur et a radio pertransiri et ei copulari absque mutatione facta ex parte radii, sed solum ex parte crystalli; sic suo modo sed longe spiritualis intelligendum est in natura assumpta et persona Verbi » s. Bonav. 3. dist. 1. a. 1. q. 1. Expressit haec Bonaventura omnino ad mentem sui magistri Alexandri Halensis, qui verbis concisioribus sed aureis rem ita declarat. « Quaedam uniuntur ita, quod fit mutatio in utroque unitorum, ut aqua cum vino; vel in altero tantum; sicut cum unitur lux solis aëri, lux non mutatur in illa unione, nec recipit aliquam dispositionem quam non habuit prius, licet modo sit illuminans et prius non; hoc enim non ponit novam dispositionem in luce, ponit tamen in recipiente, quia modo est illuminatum et non prius. Secundum hoc dicendum, quod unio Verbi ad carnem nullam facit mutationem in Verbo, sed solum est mutatio in ipsa humanitate, quae modo recipit radium divinitatis et prius non, et propter hoc non est facta mutatio in luce aeterna. » Ad obiectionem in hac re praecipuam, quod Verbum nunc est aliquid quod prius non erat, scilicet homo, ac proinde nunc aliter se habet; respondet Alexander: « dicendum, quod aliquid dicitur aliter se habens quam prius (vel per se) vel propter mutationem in altero, quod se habet modo ad ipsum aliter quam prius, sicut sol dicitur illuminans ab actione quam habet in aërem, quod non prius; et tamen non mutatur in se, sed aër nunc se habet aliter ad ipsum quam prius, sol autem de se se habet eodem modo. Sic dico, quod

Verbum non se habet aliter quam prius, sed aliter se habet aliquid ad Verbum quam prius, scilicet humanitas » Alex. Hal. Summae 3. q. 7. m. 3. a. 1. cf. S. Th. 3. q. 2. a. 7; 3. dist. 13. q. 3. a. 1. ad 9.

Inter ss. Patres Augustinus fere eandem habet explanationem l. qq. 83. q. 73. Quatuor ibi ponit diversas species habituum, quorum hic est tertius: « cum ipsa quae accidunt, mutantur ut habitum faciant, et quodammodo formantur ab eis, quibus habitum faciunt ». Ad hunc modum, ait, « non immutavit homo Deum, sed sic assumptus est, ut commutaretur in melius et ab eo formaretur ineffabiliter excellentius. » Huc etiam pertinent frequentes Patrum declarationes per similitudinem verbi mentalis, quod sine sui mutatione voce prolatum fit seorsibile (apud August. passim in sermonibus in Ev. Io. et in Natal. Domini; cf. s. Thom. op. 2. adv. Graec. et Armen. c. 6.), explanationes aliae per comparationes humanae naturae cum indumento, cum templo (Petav. l. VII. c. 11. n. 7; c. 13. n. 5-7.), cum accidente in subiecto, quam postremam habet Rusticus diac. cont. Aceph. (Galland. XII. p. 70.) et s. Thomas 3. q. 2. a. 6. ad 1; Compend. theol. c. 211, eandemque ut familiarem Doctoribus commendat s. Bonaventura 3. dist. 6. a. 1. q. 3. Est autem cavendum, ne similitudines urgeantur ultra suum scopum. Patres enim utuntur iis, praesertim vestis, templi, instrumenti etc. ad declarandam tum naturae humanae distinctionem a divina tum Verbi immutabilitatem; Nestorius vero iisdem locutionibus significabat distinctionem hypostaseon. Cf. Petav. l. VII. c. 11.

II. Declaratio praecedens complenda est consideratione perfectionis absolutae, seu perfectionis naturae divinae. Etenim ratio, propter quam Verbum habendo naturam humanam ut suam non plus habet perfectionis quam per se solum spectatum, est ipsa absoluta plenitudo omnis perfectionis in divina essentia; atque porro haec immutabilitas Verbi infinite perfecti causa est, cur eius unio substantialis cum natura humana sit *mere hypostatica*. Si enim Verbum in sua perfectione capax esset augmenti, profecto intelligi non posset *substantialis* unio cum natura humana,

quin per hanc aliqua perfectio accresceret. Hoc vero ipso iam perfectior esset illius quidditas et natura, atque ideo unio non esset mere hypostatica; sed vel esset coniunctio immediate naturae cum natura ad unam naturam perfectionem, sicut est inter animam et corpus, vel quomodo demum cumque naturae se invicem perficerent, atque ita haberent rationem partium. Ex quibus apparet, infinitam perfectionem Verbi non solum non obstare, quominus unio intelligatur *hypostatica*, sed immo unionem mere *hypostaticam*, quin simul sit unio *in natura* et unitorum mutua perfectio, intelligi non posse, nisi hypostasis assumens sit infinita. Si enim finitum unitur cum finito, quin *utrique* accrescat perfectionis augmentum aut ulla oriatur in *utroque* mutatio, talis unio evidenter non est substantialis. « Verbum, inquit Cardinalis Pallavicinus, utpote ens infinite perfectum non recipit aliquam novam perfectionem et aliquid novum esse intrinsecum ab unione cum humanitate, neque illud compositum est aliquid perfectius quam solum Verbum... Cum ergo Verbum in eo composito sit *totum* (in se consistens, non sicut humanitas ad modum partis in altero), nil mirum, si Verbum est unica persona illius compositi. Hinc vero sequitur, solum suppositum divinum (manendo hoc idem suppositum) posse assumere sibi alienam naturam; nam omne aliud ens utpote finitum constitueret cum illa natura sibi unita aliquid compositum perfectius se, adeoque non subsisteret in propria perfectione, sed evaderet pars alicuius tertii, quod esset integrum suppositum » Pallav. Cursus theolog. l. V. c. 10. n. 157; cf. S. Th. 3. q. 3. a. 1. ad 2. (1).

SS. Patres fere semper hanc infinitam Dei perfectionem supponunt tamquam principium evidens, ut explicent nulum perfectionis incrementum factum esse in Verbo per assumptam naturam nec fieri potuisse, sed incrementum

(1) Ex his obiter animadvertes, quam nihili sit adversus rationem hypostaseos a nobis superius probatam obiectio theologorum quorundam, qui aiunt, ex doctrina quod humana natura per solum unionem cum Verbo non sit in se hypostasis, consequens fore, etiam Verbum unitum naturae humanae non esse hypostasim in se. Vide Card. de Lugo de Incarn. disp. XII. sect. 2. n. 12.

totum se continere in natura unita. « Cur putetur corpus ad deitatem incrementum aliquid addere? nam potius humano corpori ex Verbi communione et coniunctione magna accessio facta est » Athanas. ad Epictet. n. 9. T. I. p. 908. citatus etiam a Theoriano in Legat. ad Arm. Bibl. gr. lat. Paris. T. I. p. 464. « Nihil illi contulit aut detraxit assumpta pro nostra salute humana natura, quam ipse potius unitione sua ineffabiliter glorificavit. Neque minor est Deus Verbum Christo, quia ipse est Christus, neque se ipso minor esse potest; et *assumpta carne, idem mansit Deus sine dubitatione perfectus* » Maxentius dialog. I. II. Bibl. Max. T. IX. p. 553. Praeclare Cyrillus docet, accessionem internam alienius rei ad ipsam naturam divinam fore mutationem deitatis, ac proinde absurdum esse tale quidquam confingere: « impossibile est corpus (naturam humanam) mutari in deitatis naturam, alioquin deitati derogabimus, tamquam sit facta, et quasi illa aliquid in se ipsa acceperit additum (ὡς προσλαβούσης τι ἐν ἑαυτῇ), quod illius essentialiter proprium non sit » ep. 1. ad Success. T. V. P. II. p. 139. Vide plura apud Petav. I. III. c. 15. n. 12-15.

Sane absoluta plenitudo omnis possibilis perfectionis non potest fieri perfectior, licet praeter ipsam et per ipsam ut per causam exemplarem ac efficientem possint esse participatae et analogae perfectiones, cuiusmodi sunt entia, naturae, perfectiones creatae. Absoluta sapientia, quae est ἡ ἀπόσοφα comprehendens totam rationem sapientiae, non potest esse magis sapientia, quam est ex intima necessaria sua essentia. Unde perfectio cuiuscumque creatae sapientiae nec ei superaddi potest nec connumerari; nec proinde dici potest plus sapientiae et melius aliquid illa necessaria absoluta plenitudo simul cum creata participatione ac adumbratione, quam ea tota plenitudo per se sola spectata, quia illa plenitudo totam rationem non solum huius quae addi fingitur, sed cuiuscumque possibilis sapientiae in se essentialiter et eminentissime comprehendit. Idem autem dicendum est de quavis perfectione in tota amplitudine entis. « Cum Deus sit ipsa essentia bonitatis, omnia autem alia sint bona per participationem, ex nullius boni addi-

tionem fit Deus magis bonus, quia cuiuslibet rei alterius bonitas continetur in ipso » S. Th. de malo q. 5. a. 1. ad 4. Immo quaestio ipsa, utrum sit plus bonitatis si connumeretur bonum creatum divino, quam in solo bono divino, absurda apparet, dummodo termini rite intelligantur. Connumeratio enim illa repugnat, quia nihil ne ratio quidem entis commune est Deo et creaturae; adeoque ens divinum et ens creatum non quasi unius rationis connumerari possunt, sed tantum analogicam cognominationem habent (Tract. de Deo th. XXIII. XXIV.).

Ita igitur in Verbo incarnato sunt perfectiones duplicis ordinis plus quam toto genere diversi: secundum quod Deus, est plenitudo absolutae perfectionis; secundum quod homo, habet assumptas perfectiones creatas, quae cum absoluta perfectione tantum analogice conveniunt, et eius sunt participatio. Unde possunt quidem et debent dici perfectiones divinae et perfectiones humanae, natura divina et natura humana, ac in numero plurali duae naturae (1), ubi nomen *perfectionis* et *naturae* non univoca sed analogica significatione adhibetur; sed propter hanc ipsam causam non potest dici *plus perfectionis* esse in Verbo infinito ob assumptam naturam. « Illud *quid*, secundum quod homo, non connumeratur cum illo *quid*, quod Deus, quia non sunt eiusdem generis » Alexander Halens. 3. q. 6. m. 4. Praeclarissime s. Thomas explicat, esse in Christo *plura bona* (numero plurali, accipiendo *bonum* analogica significatione), sed *non plus boni*, quam in Verbo per se spectato. « In persona composita quamvis sint *plura bona* quam in persona simplici, quia est ibi bonum increatum et bonum creatum, tamen persona composita non est *maius bonum* quam simplex, quia bonum creatum se habet ad bonum increatum sicut punctum ad lineam, cum nulla sit proportio unius ad alterum; unde sicut lineae additum punctum non facit

(1) Non defuerunt inter veteres etiam orthodoxos, qui concedentes integram manere in unione naturam divinam et naturam humanam, *duas* tamen naturas numerare recusarent. Timebant scilicet, ne numerari viderentur naturae per se subsistentes et divise, atque ita Nestoriano errori via sterneretur. Vide de his Petav. I. IV. c. 4.

maius, ita nec bonum creatum additum in persona bono increato facit melius; vel etiam quia tota ratio bonitatis omnium bonorum est in Deo, unde et ipse dicitur omne bonum; unde non potest sibi fieri additio alicuius boni, quod in ipso non sit » 3. dist. 6. q. 2. a. 3. ad 1; cf. de unione Verbi a. 1. ad 9. et 14.

Ex his respondebis ad questionem, quomodo Verbum sit tota substantia in Christo. Verbum est substantia *tota in se* nec ad modum partis, quia per assumptam naturam nullo modo perficitur; non tamen est tota i. e. *sola* substantia Christi sensu excludente naturam substantialem humanam, quae in comparatione cum divina substantia vero sed tamen non univoco sensu est et dicitur substantia ac natura.

Corollarium 1. Humana natura hypostasim Verbi nec constituit nec complet, sed cum hypostasi ab aeterno constituta et completa unitur ita, ut illa absque sui mutatione sit habens naturam humanam et per hanc sit homo. Discrimen igitur inter haec duo nomina: hypostasis Verbi per se, et hypostasis Christi, non est in significatione hypostaseos sed in adsignificatione naturae; in priori enim adsignificatur et includitur natura tantum divina, quae est Verbi necessario et per identitatem realem; in altero adsignificatur et includitur natura divina et humana, quae posterior non identificatur cum Verbo, sed per elevationem et assumptionem habetur a Verbo. Secundum naturam divinam Verbum constituitur hypostasis, secundum humanam non constituitur, sed constituta ab aeterno hypostasis incipit in tempore esse homo Christus. « Potest persona illa comparari ad naturam divinam pariter et humanam, et sic connotat aliquid temporale et ratione illius connotati dicitur esse terminus unionis. Illa enim unio non fecit, ut illa persona esset vel una esset; sed fecit, quod persona, quae erat una in natura simplici, esset una in natura duplici » s. Bonav. 3. dist. 6. a. 2. q. 1. ad 1. Cf. S. Th. 3. q. 3. a. 1. ad 3; Petav. l. III. c. 16. n. 14; l. V. c. 9. n. 5.

Corollarium 2. Quamvis Verbum per naturam humanam sit homo, non tamen natura humana est vel dici potest

proprie forma Verbi, quia nulla est potentia incompleta et receptiva in Deo Verbo, quae per humanitatem assumptam in actum et in perfectionem reducatur; potest tamen humanitas dici forma metaphysica, qua suppositum divinum est homo (cf. Phil. II. 7.) (1).

Neque vicissim Verbum est forma naturae humanae, quia haec non constituitur natura per Verbum tamquam per causam formalem, sed tantum subsistit in Verbo. Nihilominus similitudo est aliqua inter unionem animae cum corpore, cuius illa est forma, et inter unionem Verbi cum integra humana natura (vide Patres apud Petav. l. III. c. 9. n. 7. 10; l. VI. c. 10; et S. Th. opusc. 2. contr. Gr. et Arm. c. 6.); nec huius unionis alia cum ullo causarum genere maior reperitur analogia quam cum causa formali.

THESIS XXXIV.

De humanitatis Christi existentia propria distincta ab existentia Verbi.

« Natura humana Christi licet non in se sed in Verbo subsistens, non tamen existit per divinam existentiam Verbi, sed existentia propria ducta et identificata cum ipsa actuali natura humana. Quare sicut Christus est unum *esse hypostaticum* in se subsistens, ita Christus habet praeter *esse* naturae divinae aliud *esse* naturae humanae, quo est homo. »

I. Existens intelligitur res omnis eo ipso et eo solo, quod actu est, sive actualitas sit ex ipsa ratione essentiae ut in Deo, sive essentia per se solum sit in statu possibilitatis et ad actualitatem demum producenda. Unde sicut in Deo ipsa essentia est sua existentia, ita in creaturis non quidem essentia, sed essentia seu natura haec singularis ut contingenter posita extra suas causas et in actu, intelligitur et est sua contingens existentia. Neque

(1) « Humanitas non est forma partis, quae dicatur forma, quia informat aliquam naturam vel subiectum (scilicet ut accidentia tamquam formae accidentales informant subiectum inhaesionis), sed dicitur forma *totius* (quatenus homo est), in qua suppositum naturae subsistit; unde non oportet ponere, quod hypostasis increata informetur humanitate, sed quod subsistit in ea » S. Th. Quodlib. IX. a. 2. ad 4.

enim existentia ut conceptus abstractus, sed unice ut *haec res actualis* (hic lapis, haec arbor, hic homo, haec natura etc.) reperitur aut esse potest in rerum naturis. Quid enim quaeso rei cuivis, dum actu esse intelligitur, adhuc superaddendum est sive re sive ratione distinctum, ut intelligatur intrinsecus et formaliter existens? Est omnino evidens, in re posita extra suas causas in statu actualitatis ne ratione quidem abstrahi posse formalem existentiam; sunt ergo haec omnino idem, sive dicas esse aliquid *in actu* et non solum in potentia (obiectiva) ad esse actuale, sive dicas esse *existens*.

Non tamen defuerunt inter Scholasticos paulo recentiores, qui haec omnia negarent; per hoc enim, aiebant, quod res sit extra suas causas et in actu, constitui tantummodo actum primum et proximam dispositionem ad existentiam, non iam ipsam formalem existentiam. At profecto natura e. g. humana dum est actualis, certe per illam formalem existentiam superadditam non accipit ut sit actu; supponitur enim iam esse actu: ergo non potest aliud accipere, quam ut hoc potius quam alio modo sit, ut sit vel in se per modum totius et subsistentis, vel in alio per modum naturae vel partis. Iam vero existentiam appellamus illud ipsum *esse actu*, hoc autem alterum appellamus cum ss. Patribus *modum existendi* vel in se vel in alio. Hunc existendi modum, si connaturalis sit, ratione distingui a singulari natura actu existente indubitatum est; et modum existendi nominatim humanae naturae in Verbo esse realem superadditam ac supernaturalem et ratione termini infinitam elevationem actualis naturae humanae, a nemine negatur, qui non ipsum negat mysterium incarnationis. Ergo nisi *existentia* confundatur cum *subsistentia*, sicque lis sit de verbis et communis loquendi modus subvertatur, concedendum omnino est, actualitatem entis neque ratione multo minus realiter distingui ab existentia, atque adeo actualitatem eandem non esse dispositionem tantummodo ad existentiam sed existentiam ipsam. Vide Suarez Metaphys. disp. 31. sect. 4. 5. 6; de Incarn. disp. 36. sect. 1.

Iam vero humanam Christi naturam esse rem produc-

tam, et esse positam extra statum possibilitatis atque actualem, si spectetur formaliter quatenus est haec natura et ut distinguitur et diversa est a Verbo assumente, nemo nisi doceta aut monophysita negare potest. Est igitur illi naturae sua actualitas creata; atqui rei actualitas plane est eius existentia; ergo humana natura Christi existentiâ creatâ non autem divinâ existentia Verbi. Immo cum existentia non sit aliud realiter quam ipsa actualis natura, intelligi nullo modo potest quidquam existere formaliter existentia non suâ et extrinsecus adscitâ, nec potest quidquam praeter Deum ipsum intelligi formaliter existere existentia divinâ, quae non est aliud quam absolute necessaria actualitas divinae essentiae evidenter repugnans enti contingenti et creato.

Sanctos Patres eodem omnino modo distinctam credidisse existentiam humanae naturae ab existentia divina, sicut docebant distinctas esse et impermixtas duas realiter existentes naturas, nunquam in dubium vocari debuisset. Profecto enim in controversia cum monophysitis constanter docebant, omnino inconfusas et impermixtas permanere proprietates utriusque naturae. Proprietas autem essentialis divinae naturae est imprimis aeterna absolute necessaria existentia, et proprietas naturae humanae est existentia producta et contingens. Vide praeclearam « expositionem fidei » apud s. Maximum T. II. p. 331, quae ita exorditur. « Nos ex duabus naturis perfecte se habentibus secundum rationem ipsius esse cuique propriam (κατα τον ιδιον του ειναι λογον), ex divinitate inquam et humanitate componi unum Christum sive unam eius hypostasin confitemur, et sine confusione ac divisione naturas post unionem permanere credimus. » Unde etiam duas distinctas realiter existentes naturas in unionem venisse docent, non quidem ita, ut ante unionem tempore prius exstiterit humana natura; sed realiter existentes naturas convenisse dicunt, quia humana natura in unione ipsa manet existens propria sua existentia; neque enim natura solum possibilis, et ut loquitur Cyrillus, inanis rerum species ac umbra sed actualis natura unita est Verbo. Hoc sensu humanam naturam, utpote actualem in

oppositione ad id quod non existit, appellant quandoque *hypostasim* et duas *hypostases* convenisse aiunt in latiori huius nominis significatione, de qua alibi dictum est (1) (vide supra p. 174. seqq. cf. Petav. l. V. c. 6.).

Nihilominus theologi, qui naturam humanam Christi absque propria existentia per existentiam divinam Verbi formaliter existentem esse censent, hanc suam doctrinam tuentur auctoritate Patrum; immo inter ceteros eorum unus Franc. Xaver. Algerius (Institut. theolog. Venet. 1790. T. IV. pag. 446) confirmari illam sententiam ait « ex multis Patrum testimoniis, quibus humanitatem in Verbo et per Verbum existere dissertissime docuerunt. » Quasi vero idem essent haec duo valde diversa, habere suam existentiam in Verbo, et habere non suam sed divinam existentiam per Verbum et ipsius Verbi. Patres adierunt Algerius alique Sophronium, Damascenum, Maximum, Euthymium. At in locis, quos citant, omnibus et in aliis innumeris, qui omnino similes adferri possent, et a nobis saepe allati sunt, haec duo tantummodo adversus Eutyehianos et Nestorianos docentur certissima et a nullo unquam Catholico in dubium vocata: primum humanam naturam Christi numquam existisse seorsum et per se (κτθ' ἑαυτην) h. e. ita, ut non esset natura Verbi; sed in ipsa sua formatione unitam esse, et existentiam in Verbo habuisse; alterum, facta unione naturam eandem non existere seorsum et per se, h. e. non subsistere ut *totum in se*; sed existere in Verbo et ut naturam Verbi. Videlicet natura actu existens potest a) habere modum existendi non in altera hypostasi superiori sed *per se et seorsim*, quae est ὁπαρξίς κτθ' ἑαυτην et propria ratio ac definitio hypostaseos. Hanc *per se existentiam* h. e. rationem hypostaseos haeretici asserebant humanae naturae Christi

(1) Ad obiectionem monophysitarum, si duae asserantur naturae Christi, duas etiam concedendas esse hypostases, respondet Euthymius distinguendo *hypostasim personalem* quae non nisi una est, et *hypostasim* quae significat *existentiam rerum* (ὑποστάσεων ὑπαρχουσας) in oppositione ad ea, quae non existunt. Hoc altero sensu, ait, esse utique duas Christi hypostases, ne alteratram Christi naturam sine sua existentia esse dicamus, apud Petav. l. c. n. 4.

sive ante unionem, ut dicere videbantur Eutyehiani, sive in ipsa adhuc unione, ut docebant Nestoriani. Patres errorem utrumque damnant. Vel b) natura existit ad modum partis ut natura hypostaseos superioris, quae est existentia in altero, et natura hoc modo existens non est hypostasis sed ὑποστασις. Hunc existendi modum humanitatis assumptae asserunt Patres et omnes catholici doctores (cf. p. 241. 242). At vero docere humanam naturam productam et creatam nec habuisse unquam nec habere existentiam ita, ut existeret *tota in se et seorsum a Verbo*, et docere naturae productae et creatae existentiam non esse productam et creatam, sed esse ipsam divinam aeternam et necessariam existentiam Verbi, longe diversa sunt; prius a nemine sine haeresi manifesta negari potest, alterum tum ex dictis hac thesi tum ex principiis in antecedentibus saepe demonstratis plane falsum esse convincitur, nec ab ullo unquam ss. Patrum est assertum.

Quia video plerosque illos theologos miranda confidentia producere epistolam s. Sophronii ad Sergium lectam in VI. synodo, in qua aiunt disserte contineri doctrinam, quam impugnamus; operae pretium fuerit locum illum examinasse. Citant verba ita: « in Verbo non in se ipsa habet (natura humana) *existentiam unam*. » Confidentius et efficacius allegat Bartholomaeus Medina (in 3. q. 17. exposit. a. 2. T. II. p. 433) hoc modo: « in Verbo Dei, non in se ipsa habet *unam existentiam cum Verbo*. » Billuart (de Incarnat. dissert. 17. a. 2. prob. 1.) non sine acerbiori sale reprehendit Patrem Henno, quod illud *unam* « ad propositum suum omiserit » (1). At illam particulam pretiosam etiam ipse s. Sophronius « ad propositum suum omisit, » nec ea in versionem latinam irrepsit nisi simpliciter sphalmate; alterum autem Medinae additamentum: « existentiam unam *cum Verbo*, » nec in textu graeco reperies nec

(1) Praeter hoc Sophronii Medina l. c. adfert adhuc unum testimonium ex Damasceno valde clarum, si reperiri posset. « Damascenus, inquit, dicit l. 3. c. 22. Fid. orth. humanitatem Christi existere per existentiam Verbi. » At Damascenus nihil huiusmodi dixit unquam, sed ait l. c. cum ceteris PP. « raro a prima iam sua existentia (ἵ' ἀρχῆς ὑπαρξίσεως) vere unita est Deo Verbo, seu potius in ipso existit. »

in latina versione. Sophronius ita habet (Harduin. Concil. T. III. p. 1268). « Physice simultaneam cum existentia (cum initio existentiae) habent (corpus et anima) unionem (ad Verbum), et non ante verissimam ad Verbum unionem unquam in se ipsis fuerunt... sed habent existentiam simultaneam cum physica unitione Verbi, et nec ictu oculi illam (existentiam) habent priorem hac (unione cum Verbo), sicut Paulus Samosatenus perstrepet et Nestorius. Simul enim caro, simul Dei Verbi caro... in illo enim et non in se (seorsum) obtinuit (illa caro) existentiam. Una cum conceptione quippe Verbi (in utero) haec (corpus et anima) producta sunt ad existentiam (1), et unita sunt illi secundum hypostasin eo ipso momento, quo producta sunt ad existentiam realiter veram et indicisam, quae (existentia) nec separationem patitur nec conversionem nec confusionem admittit. » (2) Hac litterali versione textus puto omnibus difficultatibus satisfactum esse; manifesto enim Sophronius non modo id non dicit, quod vellent adversarii, sed clarissime docet existentiam naturae humanae ita esse absque confusione distinctam ab existentia divina, sicut distincta est existens natura humana ab existente natura divina. Ceterum admissa etiam versione altera, ut locum ex contextu avulsum exhibent illi theologi, nihil sequeretur aliud, quam quod Sophronius, ut alii Patres non raro, nomine ὑπαρξίς; designaret *subsistentiam*; verum contextus, et textus graecus interpretationem illam, ut satis patet, plane respuit.

(1) Versio edita in errorem induxit illos theologos; ibi enim haec ita leguntur: « habuit existentiam unam. Cum conceptione quippe Verbi haec ad subsistentiam probata sunt. » Simpliciter corrigenda est interpunctio: « habuit existentiam. Una cum conceptione quippe » etc., ut ex textu graeco clarum est.

(2) Φυσικῶς συγχρονῶν ἔχοντα τὴν ὑπαρξίαν τὴν ἑνωσίαν, καὶ οὐ πρὸ τῆς πρὸς τὸν λόγον ἀληθεστάτης συμβάσεως καὶ ἑαυτὰ γινόμενα παρὰ... ἀλλὰ συνδρομῶν ἔχοντα τὴ φύσιν τοῦ λόγου συμβάσει τὴν ὑπαρξίαν, καὶ οὐκ ἑκείνης οὐδὲ ὡς ἐν ὀρθόλογον βασι ταυτην προτιρουσσαν ἔχοντα, ὡς Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς βοᾷται καὶ Νεστορὸς. Ἄμα γὰρ σαφὲς ἦμα θεοῦ λόγου σὰρξ... ἐν αὐτῷ γὰρ καὶ οὐ κατ' ἑαυτῆ ἔχει τὴν ὑπαρξίαν· ἄμα γὰρ τὴ συλλήθει τοῦ λόγου ταυτὰ παρηγῆς πρὸς ταυτῶν, καὶ ἡνωθῆ αὐτῷ κατ' ὑπόστασιν, ἄμα τῆ πρὸς ταυτῶν ἔχει τὴν ὄντως ἀληθῆ καὶ ἀμείριστον, τὴν μετὰ δικαιῶσαι παρῶσαν μετὰ τροπῆ ἀσβεβῆμενη καὶ σύγγροσι.

II. Si constat, Christum unam esse hypostasin in duplici natura divina et humana, quae posterior realiter existit existentia creata utpote identificata cum ipsa existente natura, non tamen existit seorsum ut hic homo per se subsistens, sed ut natura Verbi, per quam Verbum est homo; reliqua de *esse* Christi, utrum unum sit an duplex, facile intelliguntur, et non iam ad res ipsas sed ad modum loquendi pertinent. *Esse* potest accipi tripliciter; a) pro essentia, quae definitione exhibetur, abstrahendo omnino a reali existentia; hoc modo dicitur *ens* potius quam *esse*, nec pro hac ratione entis postulatur actuale *esse* sed sufficit obiectiva *possibilitas ad esse actuale*. b) *Esse* dicitur de re quavis actuali, potissimum vero de naturis et essentijs substantialibus, quae actu sunt in rerum natura: *adico* quod *esse* substantiale rei... est *actualitas* cuiuslibet formae sive sine materia sive cum materia » S. Th. Quodlib. XII. a. 5. c) *Esse* dicitur huiusmodi, quod est *totum in se* et per se consistens, cuius sunt omnia, quae ipsum unum totum vel constituunt vel saltem eius sunt propria. Primo et secundo sensu duplex est *esse* Christi sicut duplex natura, sensu tertio Christus est unum *esse* ut una hypostasis.

Haec pro re ipsa satis esse possent; ad modum tamen loquendi veterum magistrorum intelligendum, nonnulla explicanda sunt distinctius. Dum in creatis quaeritur de *esse* simpliciter, unumne sit an multiplex, intelligitur significari *esse* subsistens per se et ut totum distinctum, videlicet *esse hypostaticum, quod est, et quod habet* omnia, quae in sunt et ad hypostasin pertinent; partes vero essentialia vel integrantes sunt *esse partiale, quibus* est totum; accidentia sunt *esse accidentale et secundum quid*, quibus hypostasis non simpliciter est, sed solum est secundum aliquam rationem accidentalem. Socrates est simpliciter unum *esse*, quia una hypostasis, unum totum in se subsistens; haec anima et hoc corpus sunt partes, quibus Socrates est; color albus non est id quo Socrates est Socrates, sed quo est secundum aliquid, scilicet secundum quod albus. Iam vero natura humana Christi non est pars constituens simpliciter hypostasin Christi, nec tamen est accidens, multo

minus est hypostasis subsistens ut totum in se; sed ea est quid substantiale, quo Verbum est homo. Natura ergo humana non est *esse, quod est Christus*; nec *esse, quo simpliciter est is*, qui est Christus; nec *esse, quo est solum secum quid accidentale*; sed est *esse, quo Christus est homo*. Dicendum igitur: Christus est *unum esse simpliciter*, una scilicet divina hypostasis; est autem Deus secundum esse divinae naturae, quacum hypostasis identificatur, et est homo secundum *esse aliud* humanae naturae, quo non constituitur hypostasis, sed quo sibi unito hypostasis praexistens facta est homo. Non est ergo dicendum simpliciter: Christus est duplex *esse*, ne duae hypostases asseri videantur; potest tamen et debet dici: Christus est *esse* divinum, et *habet etiam esse naturae humanae*.

Praeclarissime hanc rem explicat s. Thomas in q. de unione Verbi incarnati aa. 3. et 4. (1) *«Esse proprie et vere dicitur de supposito subsistente; accidentia enim et formae non subsistentes dicuntur esse, in quantum eis aliquid subsistit, sicut albedo dicitur ens, in quantum ea est aliquid album. Considerandum est autem, quod aliqua formae sunt, quibus est aliquid ens non simpliciter sed secundum quid, sicut sunt omnes formae accidentales. Aliquae autem formae sunt, quibus res subsistens simpliciter habet esse, quia videlicet constituunt esse substantiale rei subsistentis. In Christo autem suppositum subsistens est persona Filii Dei, quae simpliciter substantificatur per naturam divinam, non autem simpliciter substantificatur per*

(1) A veteribus discipulis s. Thomae synchronis dividuntur qq. disputatae in tres partes: 1^a de veritate et ultra; 2^a de potentia Dei et ultra; 3^a de virtutibus et ultra. Sub uno ex hisce *«et ultra»* continetur quaestio de unione Verbi incarnati. Posita reperitur in vetustissimis Coëd. inter qq. de virtutibus et qq. de spiritualibus creaturis, quas s. Doctor post annum 1265 simul cum prioribus partibus Summae, vel iuxta alios etiam serius tempore Gregorii X. una cum ultima parte Summae elenbravit. Consule Echardam Scriptor. Ord. Praedic. T. I. p. 272. 288. 289; de Rubéis dissert. XI. c. 2. Haec adnotanda censui, ne illa exceptio oggeratur nonnullorum, qui ubi doctrinam Angelici nimis clare vident sibi adversari, se tenentur celerissimo flexu decernentes, esse huiusmodi sententias a S. Th. postmodum retractatas et correctas.

naturam humanam, quia persona Filii Dei fuit ante humanitatem assumptam, nec in aliquo persona est augmentata seu perfectior per naturam assumptam. Substantificatur autem suppositum aeternum per naturam humanam, in quantum est hic homo; et ideo Christus... habet unum *esse simpliciter* propter unum *esse* aeternum aeterni suppositi; *est autem et aliud esse huius suppositi, non in quantum est aeternum sed in quantum est temporaliter homo factum, quod esse etsi non sit esse accidentale, quia homo non praedicatur accidentaliter de Filio Dei, non tamen est esse principale sui suppositi sed secundarium... Esse humanae naturae non est esse divinae, nec tamen simpliciter dicendum est, quod Christus sit duo secundum esse, quia non ex aequo respicit utrumque esse suppositum aeternum»* S. Th. ib. a. 4. *«Dicendum quod esse est et personae subsistentis et naturae, in qua persona subsistit quasi secundum illam naturam esse habens; esse igitur personae Verbi incarnati est unum ex parte personae subsistentis, non autem ex parte naturae»* ibid. a. 1. ad 10. Pari modo distinguit s. Doctor in summa 3. q. 2. a. 6. ad 2. *esse* hypostaseos et *esse naturae* humanae in Christo, ubi ait, naturam humanam ab hypostasi praexistente esse assumptam ad unum *esse*, prout *esse* est hypostaseos vel personae, non autem, prout *esse* est naturae, nec quemadmodum anima et corpus ununtur non solum ad unum *esse* hypostaticum sed etiam ad unum *esse* naturae.

Secundum hanc lucidam Angelici doctrinam facile explicabis alia eiusdem loca (3. q. 17. a. 2; Quodl. IX. a. 3; 3. dist. 6. q. 2. a. 2.), in quibus propositum habet demonstrare unum *esse* Christi, videlicet hypostaticum, et *quod est ut totum in se*; non autem negat *esse* naturae humanae proportionatum atque ideo humanum, dummodo intelligatur non ut *esse* hominis per se subsistentis; sed ut *esse* naturae actualis, quo Verbum est homo.

Ad obscuritatem autem aliquam unius alteriusve loci depellendam iuverit illud prae oculis habuisse, quod a s. Thoma *totum* et hypostasis dicitur *habere*, quidquid inest; partes autem et inexistencia quaevis non *habent*, sed ipsa

et eorum esse habentur a *toto* et ab hypostasi. Quare licet humanitatis Christi sit propria creata existentia, ipsa tamen existens humanitas est Verbi et habetur a Verbo. «Necesse est, inquit, quod ea, quae ad naturam pertinent in Christo, sint duo; quae autem pertinent ad hypostasim, sint unum tantum. *Esse* autem pertinet et ad naturam et ad hypostasim; ad hypostasim quidem sicut ad id, *quod habet esse*; ad naturam autem sicut ad id, *quo aliquid habet esse* » 3. q. 17. a. 2. «*Ens subsistens est, quod habet esse tamquam eius quod est, quamvis sit naturae vel formae tamquam eius, quo est; unde nec natura rei nec partes eius proprie esse dicuntur, si esse praedicto modo accipiatur, sed suppositum completum, quod est secundum omnia illa... Quando ergo compositum ex materia et forma est per se subsistens, acquiritur ex forma illi composito esse absolutum per se, quando autem non est per se subsistens, non acquiritur esse (praedicto modo h. e. ut quod per se est), sed subsistenti, cui adiungitur, acquiritur respectus secundum esse ad hoc, quod ei additur... Ita dico quod anima in Christo non acquirit proprium esse humanae naturae (ut haec per se subsistens sit), sed Filio Dei acquirit respectum secundum suum esse (hypostaticum, et ut quod est) ad naturam humanam » 3. dist. 6. q. 2. a. 2. ad 1. Qui haec perpenderit, maximam videbit inter diversa loca s. Thomae consensionem, et nullam reperiet difficultatem in citatis locis, ex quibus theologi nonnulli evincere conantur, iuxta doctrinam Angelici humanam naturam non aliam quam divinam Verbi existentiam formaliter existere, et hoc sensu *unum esse* Christi intelligi oportere. Lege Suarez disp. 36; Vasquez disp. 71; Ysambert. ad 3. q. 17. disp. unie.; Card. de Lugo disp. 24; Tiphani. de hypostas. c. 33-35.*

CAPUT V.

DE CONSECTARIIS QUAE EX UNITATE PERSONAE IN DUABUS NATURIS
CONSEQUUNTUR, DIRECTE SPECTATA UNITATE PERSONAE

THESIS XXXV.

De sensu catholico, quo dicta est « una natura Verbi incarnata. »

« Celebri effato *una natura Verbi incarnata*, ut a s. Cyrillo et ceteris deinceps Patribus usurpatum est, non exprimitur divinae naturae cum humana confusio in unam naturam; sed declaratur substantialis unitas Christi, eo quod Verbum subsistens in divina natura absque sui mutatione subsistit etiam in assumpta carne seu natura humana. »

I. Si de origine quaeritur huius, de quo agimus effati, non satis constat, utrum ante Cyrillum ab aliquo doctore catholico, forte ab Athanasio, usurpatum fuerit (vid. Petav. l. IV. c. 6. n. 4. sqq.); Cyrillus autem illud frequenter opposuit divisioni Nestorianae. « Una natura dei Verbi incarnata » ep. 1. ad Success. T. V. P. II. p. 137 (1) et alibi; « una natura Filii sed incarnata » ep. 2. ad Success. ibi p. 143 (2); « una natura Filii utpote unius verum inhumanati et incarnati » ad Acac. Melit. ib. p. 115 (3); « unus Filius et una eius natura, licet factus est in assumptione carnis intelligentem animam habentis » dialog. quod unus Christus ib. P. I. p. 735 (4). Quare Cyrillus et Patres alii post ipsum hanc dictionem magni fecerint, et quis sit catholicus eius sensus, melius intelligitur ex doctrina opposita Nestorii, quam haec formula directe damnant.

Nestorius *naturam singularem* quamlibet putavit esse per se subsistentem; unde sicut Verbum est natura divina,

(1) Ένα φαιεν υιον, και ως οι πατερες ειρηκασι, μιαν φωνη του θεου λογου σεσαρκωμενην.

(2) Αληθινος ενωθεις μιαν ημιν ιδιαν υιου φωνη, πλην, ως ειρη, σεσαρκωμενην.

(3) Δυο μεν φωνεις ηνωσθαι φαμεν, μετα δε γη την ενωσιν, ως ανθρωπινης ηδη της εις δυο διατομης, μιαν ειναι πιστευομεν την του υιου φωνη, ως ενος, πλην ενανθρωπωσεντος και σεσαρκωμενου.

(4) Ένα γη μεν υιον και μιαν αυτου φωνη ειναι φαμεν, και ει εν προσληφει γενεσθαι σαρκος ψυχην εκουσης την νεκραν.